

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1945 kl. 4 em.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av motion om en utredning angående befolknings- och näringsförhållanden i Sverige.

I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 135, har herr *Andersson* i *Tungelsta m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en omedelbar utredning i motionens syfte och för riksdagen framlägga de förslag vartill utredningen kan giva anledning.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från byggnadsstyrelsen, kammarkollegium, lantmäteristyrelsen och länsstyrelsen i Stockholms län samt dessutom berett följande organisationer tillfälle att inkomma med yttrande: industriförbundet, stadsförbundet, landskommunernas förbund, landstingsförbundet, landstingets i Stockholms län förvaltningsutskott, Stockholms stad, landsorganisationen, riksförbundet landsbygdens folk och Stockholms handelskammare. Landskommunernas förbund har ej begagnat sig härav. Det väsentliga i inkomna yttranden är såsom bilagor fogat till utskottets denna dag avlämnade utlåtande nr 10, enär åtskilliga yttranden avse såväl här förevarande motion som de i utlåtande nr 10 behandlade motionerna.

Utskottet finner för sin del, att de i motionen behandlade problemen äro av synnerlig vikt icke endast för den del av landet, som i motionen särskilt framhålls, Roslagen, utan jämväl för många andra trakter. Det skulle tvivelsutan kunna bli till god vägledning i många hänseenden, om rådande förhållanden vore bättre kända. Åtgärder skulle då lättare kunna vidtagas, som äro ägnade att främja bygdens kulturella och ekonomiska liv inom olika trakter av vårt land. Därigenom skulle kunna förebyggas att somliga trakter av landet så småningom avfolkas, medan befolkningen under tiden lever på en låg levnadsstandard trots att naturförhållandena i och för sig äro sådana, att ett mera blomstrande näringsliv kunde tänkas.

Utskottet vill emellertid framhålla, att redan nu vissa utredningar pågå, vilka komma att behandla just en del av dessa problem. Här skola endast nämnas befolkningsutredningen, den s. k. norrlandsutredningen och 1942 års jordbrukskommitté. Vidare ha enligt uppgift i industriförbundets yttrande industriorganisationerna lämnat anslag till en allmän kartläggning angående befolknings- och näringsför-

Utskottet.

hållandena i tätorter och den omgivande landsbygden, till vilken undersökning även byggnadslånebyrån, landsorganisationen och lantbruksförbundet bidraga för täckande av kostnaderna. Undersökningen bedrivs vid handelshögskolans geografiska institution.

Utskottet vill också erinra om att 1944 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 437) anhöll om översyn och samordnande av verkställda eller pågående utredningar, som beröra landsbygdens avfolkning, i syfte att därigenom snarast möjligt erhålla en plan, utvisande i vilken ordning erforderliga åtgärder mot denna befolkningsrörelse böra vidtagas med hänsyn till angelägenhetsgraden av olika sådana åtgärder, ävensom om framläggande snarast möjligt av förslag till sådana åtgärder på området, som i första hand måste komma till utförande.

Enligt utskottets mening måste vid en sådan översyn och samordning många av de spörsmål, som beröras i motionen bli föremål för överväganden. Å andra sidan har utskottet funnit, att många av de problem, som denna motion tagit upp till granskning, icke tidigare varit föremål för någon utredning. Detta gäller framför allt möjligheterna att genom olika åtgärder skapa förutsättningar för en livskraftig industri, där annars naturliga förutsättningar finnas, men där bl. a. frånvaron eller en otillfredsställande lösning av kommunikationer bidragit till att hämma uppkomsten av industri och därmed en efterlängtd avsettningsmarknad för jordbrukets alster. Denna kombination torde på många håll vara en ofrånkomlig förutsättning för en harmonisk utveckling av en bygds näringsliv. Ett väl utvecklade och differentierade näringsliv löser sedan de flesta av de övriga problem, som motionen sysselsätter sig med.

De frågor motionen rullar upp äro utan tvivel av den vikt, att de böra bli föremål för utredning och åtgärder. Givetvis måste en blivande utredning i görigaste mån undvika att utreda vad som redan finnes utrett eller är föremål för utredning. Där måste det stanna vid ett sammanförande för gemensam redovisning av utredningarnas resultat i syfte att skapa en sammanfattande bild av bristerna och en möjlighet att överblicka de åtgärder, som måste vidtagas för att undanröja landsbygdens eftersläpning, då det gäller att åt landsbygdens folk skapa en levnadsstandard, likvärdig med städernas.

Utskottet får alltså hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning av de i motion nr 135 behandlade problemen och att de förslag, vartill utredningen kan föranleda, föreläggas riksdagen.

Stockholm den 15 maj 1945.

På utskottets vägnar:

IVAR JANSSON.

Närvarande: herrar *Jansson* i Kalix, *Jönsson* i Rosshol, *Fahlman*, *Swedberg*, *Johansson* i Kalmar, *Ljungqvist**, *Malmberg* i Stockholm, *Hansson* i Skegrie, *Sköldin** och *Nilsson* i Stockholm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.